

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет філософської освіти і науки

“Затверджено”

на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М.П. Драгоманова
протокол № 5 від «06» березня 2018 р.
Голова Приймальної комісії
Андрущенко В.П.

**Програма додаткового вступного випробування
з Історія філософії**

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

спеціальність 033 - Філософія

Київ - 2018

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

У програмі вступного фахового випробування викладено структуру фахової підготовки фахівця-філософа з світової та вітчизняної філософії з найдавніших часів до сьогодення. Вступники повинні продемонструвати сформованість системи історико-філософських знань, необхідних для формування філософської культури, розуміння місця і призначення людини у соціальних процесах та явищах.

Абітурієнти мають знати наступне:

- міфологічні, релігійні, наукові і релігійні картини світу;
- своєрідність філософії, її місце в культурі;
- смисли процесу зміни філософських парадигм;
- умови формування і розвитку головних філософських шкіл;
- багатоманітність форм людських знань і форм та рівнів пізнавальної діяльності;
- сутність змін у поглядах на світ і людину;
- філософський категоріальний апарат, термінологію філософії і структуру філософського знання, методи філософських досліджень; філософські персоналії і специфіку філософських напрямів.

У абітурієнтів мають бути сформовані наступні практичні навички:

- здійснювати порівняльний аналіз різних філософських систем у межах одного історико-філософського періоду;
- аналізувати матеріал і самостійно проводити історико-філософську роботу з опрацювання текстів;
- демонструвати системне мислення, методи філософських і соціально-культурних досліджень, методи аналізу гуманітарних проблем і явищ.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ДОДАТКОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

(ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта
		на питання теоретичного змісту
0-99 бали	Низький	Абітурієнти, які виявили прогалини в знаннях основного програмного матеріалу, припустилися принципових помилок у виконанні завдань, передбачених програмою. Як правило, оцінка “незадовільно” виставляється слухачам, які не здатні продовжувати навчання або розпочати професійну діяльність по закінченні навчання без додаткових занять за відповідною програмою.
100-139 балів	Задовільний	Абітурієнти, які виявили знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і професійної роботи, здатні виконувати завдання навчальної програми і знайомі з основною літературою, що рекомендована програмою. Як правило, оцінка “задовільно” виставляється слухачам, які допустили незначні огріхи у відповідях при складанні іспиту чи при виконанні екзаменаційних завдань, але мають необхідні знання і спроможні з допомогою викладача

		виправити допущені помилки. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які за умов ознайомлення із загальними положеннями дисципліни допускають логічні помилки у висвітленні її проблемних аспектів, але при цьому виявляють здатність виправляти допущені помилки за допомогою викладача.
140-169 балів	Достатній	Абітурієнти виявляють повне знання програмного матеріалу, успішно виконують завдання навчальної програми, засвоїли зміст основної рекомендованої літератури. Абітурієнти виявляють систематичний характер знань з теми іспиту, здатен самостійно їх поповнювати та оновлювати в процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності, це абітурієнти які в повному обсязі оволоділи навчальним матеріалом бакалаврату з відповідних програмних блоків, здатні вільно оперувати базовими поняттями та категоріями, здійснювати порівняльну характеристику основних концепцій та методологічних напрямів, але при цьому відчують труднощі в творчому переосмисленні засвоєних знань, синтезуванні повних самостійних висновків та узагальнень.
170-200 балів	Високий	Абітурієнти розуміють взаємозв'язок основних понять теми, їх значення для професії викладача, філософа, релігієзнавця і виявили творчі здібності у використанні програмного матеріалу, демонструють грамотне посилення на джерела та вихід на рівень теоретичних узагальнень та критичного аналізу.

Тривалість підготовки до усної відповіді на фаховому випробуванні може становити 30-40 хвилин.

Максимальна кількість набраних балів при фаховому випробуванні та правильних відповідях на всі завдання – 200.

Студентам забороняється заходити до аудиторії, в якій проводиться екзамен, після 30 хвилин з початку його проведення. Студентам не дозволяється залишати екзаменаційну аудиторію протягом перших 30 хвилин іспиту, за винятком, якщо вони завершили всі передбачені іспитом процедури і на цій підставі отримали дозвіл екзаменатора.

Студентам забороняється брати до екзаменаційної аудиторії будь-які книжки, зошити, папери, а також портфелі, сумки, інші речі, в яких ці книжки або папери можуть знаходитися.

Будь-який студент, який здійснив:

а) спробу занести ці речі до екзаменаційної кімнати або ж скористатися цими матеріалами під час іспиту

б) спробу отримати безпосередньо чи опосередковано допомогу іншого слухача, або допомогти іншому студентові буде позбавлений права складати іспит. На вимогу екзаменатора студент повинен терміново залишити екзаменаційну аудиторію.

Під час проведення іспиту студентам забороняється спілкуватися одним з одним. Всі питання з'ясовуються через екзаменатора.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

3.1. Східна філософія

Умови формування та загальні риси філософії Стародавності. Перед філософія в Стародавній Індії. Веди, Упанішади, Араньяки. Махабхарата і Рамаєна. Особливості ведичної релігії, її трансформація під впливом суспільних змін в епоху, «бродіння умів». Ортодоксальні даршани; санх'я, йога, ньая, вайшешика, міманса, веданта. Неортодоксальні філософсько-релігійні вчення: чарвака-локаята. джайнізм, буддизм. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Давньокитайська міфологія та епос. Епоха «царств, що борються». Конфуцій про підстави суспільного порядку. Мудрість і суспільна гармонія. Даосизм про начала буття та ідеал мудреця. Метафізика, праксеологія і антропологія даосизму. Школа моїстів. Роль освіти в Стародавньому Китаї. Антична філософія, її витоки та особливості. Міф і логос. Соціальні передумови еволюції міфу до логосу. Досократична філософія. Мілетська школа (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен). Піфагор та піфагорійська школа. Філософія Геракліта Ефеського. Елейська школа (Ксенофан, Парменід, Зенон, Мелісс). Філософські погляди Змпедокла і Анаксагора. Атомістична школа (Левкіпп, Демокріт та інші). Софістика. Сократ та становлення античної філософської класики. Класика як соціокультурний феномен. Сократичний переворот в філософії, його зміст. Сократичні школи. Головні проблеми і розділи філософії Платона. Принцип софійності. Діалог і діалектика. Антропологія, психологія і соціологічні погляди. Платонівська Академія. Філософська система Аристотеля, його метафізика, антропологія, соціологія і методологія. Епістемний принцип. Метафізика і формальна логіка. Лікей, Елліністична та римська філософія. Епоха еллінізму, її особливості. Головні школи елліністичної і римської філософії. Стоїцизм: Зенон Кітійський, Хрисіпп із Сол, Патеній, Посідоній, Сенека, Епіктет, Марк Аврелій. Епікуреїзм: Епікур, Лукрецій Кар. Скептицизм: Піррон, Тімон Фліунський, Енесідем, Агріппа, Секст Емпірик. Неоплатонізм: Плотін, Порфірій, Ямвліх, Саллюстій, Прокл, Іоанн Дамаський, Вплив неоплатонізму на розвиток християнської середньовічної філософії. Антична освіта і головні типи навчальних закладів. Місце філософії в античній освіті.

3.2. Західна філософія Середньовіччя та Відродження

Середньовічна культура, її релігійні і світські виміри. Релігійний ґрунт середньовічної філософії. Особливості її проблематики. Монотеїзм і креаціонізм. Тринітарна проблема. Час і вічність. Одкровення і знання. Віра і розум. Проблема теодицеї. Антропологічна проблематика. Есхатологічні питання. Особливості методологічних пошуків. Про періодизацію середньовічної філософії. Апологетика, її філософський зміст. Іустин Мученик, Татіан Сірієць, Квінт Тертуліан, Іринеї Ліонський, особливості їхнього бачення метафізичних і антропологічних проблем. Александрійська катехітична школа. Александрійські апологети - Климент і Оріген. Доктрина трьох смислів Біблії. Боротьба апологетів проти ересей (гностицизму, маніхейства, докетизму, субординаціонізму, аріяства). Східна та західна патристика у пошуках філософських засад. Каппадокійські отці церкви - Василій Великий, Григорій Нісський, Григорій Назіанін. Звернення до неоплатонізму як засобу розв'язання теологічних питань. Західні патристи - Амвросій, Ієронім, Аврелій Августин, їхні філософські знахідки. Псевдо-Діонісій Ареопагіт і містична теологія. Філософські орієнтації ранньої схоластики. Роль Іоанна Дамаскіна, Марціана Капелли, Северина Боеція у становленні середньовічної освіти, Каролінгське відродження. Феномен школи. Філософські питання організації освітнього процесу. Схоластика. Універсальні поняття як начала систематизації знань і їх викладання. Алкуїн Йоркський, Фредегізій Турський і загострення проблеми універсалій. Реалізм (Іоанн Скот Еріугена, Ансельм Кентерберійський). Номіналізм (Іоанн Росцелін, П'єр Абеляр). Феномен університету, його особливості у порівнянні з Академією, Ліцеєм, Школою.

Ренесанський гуманізм та індивідуалізм. Дайте, Петрарка, Салютаті, Бруні, Альберті, Манетті - їх роль у популяризації античної культури. Концепції "громадянського гуманізму". Стиль мислення і життя гуманістів епохи Відродження. Спроба Л. Валли відродити

епікуреїзм та гедоністичний індивідуалізм. Неоплатонізм, піфагореїзм та ареопагітика у творчості М.Кузанського. Флорентійська Академія. Гімназія. Платонізм Плітона, Фічіно і Мірандоли. Аристотелізм П.Помпонаці. Реформація, її ідеї. Феномен протестантизму, його течії та зв'язок з середньовічною містикою, Соціальні теорії (М.Макіавеллі, Т.Мор, Т.Кампанелла та ін.). Гуманістичні ідеї Еразма Роттердамського. Природознавчі досягнення М. Коперніка, Й.Кеплера, Парацельса, Тіхо де Браге. Злам середньовічного уявлення про Землю як центр універсуму і про людину як царя природи, Пантеїзм Дж. Бруно. Скептицизм М. Монтеня.

3.3. Філософія Нового часу

Особливості епохи. Новий час і Бароко. Формування нової парадигми філософствування. Наукова революція XVII ст. та проблема методу пізнання. Механіцизм, раціоналізм та емпіризм. Натуралістична антропологія Фр. Бекона, розробка нової моделі науки, емпіричного методу і розкриття причин помилок у пізнанні. Механістичний матеріалізм Т.Гоббса, його вчення про державу. Р.Декарт про самосвідомість як сутнісну властивість людини, про метод пізнання, Психофізична проблема. Раціоналізм Декарта, його послідовники. Б.Паскаль про можливості та межі розуму. Поняття субстанції в філософії Б.Спінози. Структура світу і структура розуму. Розум і пристрасті. Необхідність, творчість, свобода. Монадологія В.Лейбніца. проблема несвідомого. Особистісний вимір буття. Свобода, вибір, теодицея. Лейбніц і Ст.Яворський. Х.Вольф, Х.Баумайстер їх вплив на філософську освіту в Київській академії. Д.Локк і його критика теорії природжених ідей Декарта. Людська душа і проблеми її виховання. Філософія Локка і освіта. Суб'єктивно-ідеалістичні теорії XVIII ст. П.Бейль, Д.Берклі, Д.Юм. Проблема людини в філософії Просвітництва. Монтеск'є, Вольтер, Руссо. Французькі матеріалісти XVIII ст. про людину як складну машину. Ламетрі, Дідро, Гельвецій, Гольбах. Особливості механістичної методології в гуманітарних та природничих науках.

3.4. Французька філософія XVIII ст.

Французьке просвітництво XVIII ст. Загальна характеристика французького Просвітництва XVIII ст. Деїзм Вольтера (1694-1778) і його своєрідність. Деїстична релігія розуму. Заперечення онтологічного доведення Бога. Вольтер про матерію, душу і мислення. Монізм Вольтера. Проблема руху як загальної властивості. Сенсуалізм Вольтера. Філософія природи Вольтера. Суспільно-політичні погляди Вольтера. Критика абсолютизму. Ідея соціології Монтеск'є (1689-1755) про підпорядкування суспільного життя природним закономірностям. Заперечення теорії провіденціалізму. Монтеск'є про первісний природний стан людей. Проблема природних прав і суспільного договору. Проблема свободи і тиранії у філософії Монтеск'є. Монтеск'є про закономірності світу. Вчення про досвідне походження знання, визнання об'єктивної істини, критика агностицизму. Руссо (1712-1778) про природний і громадянський стан людини. Виникнення соціальної нерівності. Руссо про чуття, інтелект і волю. Руссо про роль виховання у розвитку суспільства. Деїзм Руссо. Визнання безсмертя душі.

Французький матеріалізм. Загальна характеристика французького матеріалізму XVIII ст. Ламетрі (1709-1751) про матеріальну субстанцію. Властивості та атрибути матерії. Теорія пізнання Ламетрі. Ламетрі про біологічні фактори як причини зміни характеру людини. Соціологічні погляди Ламетрі. Визнання вічності та об'єктивного існування матерії. Властивості матерії. Матеріалістичний сенсуалізм Дідро (1713-1784). Критика Дідро суб'єктивного ідеалізму Берклі. Матеріалізм Гельвеція (1717-1783). Заперечення безсмертя душі. Сенсуалізм теорії пізнання Гельвеція. Соціологічна концепція Гельвеція. Теорія виховання Гельвеція. Натуралізм Гольбаха (1723-1789). Загальні та первинні властивості матеріальних тіл. Атрибути матерії. Детермінізм Гольбаха. Погляди Гольбаха на свідомість. Теорія пізнання Гольбаха. Гольбах про церкву і релігію.

3.5. Німецька філософія Нового часу

Специфіка і місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. І.Кант, два періоди його творчості. Сутність «коперніканського перевороту». Головні питання, що

цікавили Канта в критичний період. Метафізика і наука. Межі метафізики. Гносеологія і антропологія. Людина як громадянин світів природи, свободи і краси. Теоретичний і практичний розум, здатність судження. Агностицизм І.Канта. Суб'єктивний ідеалізм Й.Г.Фіхте, його полеміка з Кантом. Три підстави «Науковчення», Діалектика Фіхте. Проблема «іншого Я». Ф.В.Й.Шеллінг, головні проблеми та періоди його творчості, Натурфілософія і об'єктивний ідеалізм Шеллінга. Система трансцендентального Ідеалізму, її підрозділи і проблеми. Полеміка з Фіхте і Регелем. Філософія одкровення. Роль пізнього Шеллінга у загостренні кризи класичної філософії. Абсолютний Ідеалізм Г.В.Ф.Гегеля, його «енциклопедія філософських наук». Гегель як освітянин. Метафізичні підстави «Енциклопедії». Діалектика і діалектична логіка. Натурфілософія і філософія духу. Антропологічні погляди Регеля, його філософія історії. Система і метод; критичні зауваження Шеллінга щодо їх співвідношення. Полеміка Шопенгауера з Гегелем, Л.Фейєрбах як критик гегельянства. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха, його натурфілософія і антропологія. Людина як природна, чуттєво-тілесна істота. Чуттєвість і розум. Спілкування та існування людської сутності. Любов як основа спілкування, Універсальність людини, Л.Фейєрбах і криза класичної філософії.

3.6. Новітня філософія XIX ст.

Криза класицизму як соціокультурного явища. Нігілізм. Особливості кризи класичної філософії. Філософська класика як. передумова прсткласичних філософських доктрин, або філософії модерну, А.Шопенгауер як критик гегельянства і фундатор філософії життя. Світ як воля і уявлення. Ірраціоналізм і песимізм. Імморалізм, переоцінка цінностей, нігілізм, воля до влади у творчості Ф.Ніцше. Ідеал надлюдини. Ідея вічного повернення. Інтуїтивізм, А.Бергсона, його "Творча еволюція". Віталізм і філософія історії О.Шпенглера. Ідеї філософії життя у творчості В.Дільтея,. Позитивізм О.Конта, Г.Спенсера, його антиметафізична спрямованість. Другий позитивізм на рубежі XIX-XX ст.

3.7. Неопозитивізм та постпозитивізм

Неопозитивізм. Віденський гурток (М.Шлік, РЛСарндп., Ф.франк., О.Нейрат). Львівсько-Варшавська школа (К.Твардовський, О.Айдукевич, -А.Тарський). Роль Б.Рассела і Л.Вітгенштейна у розвитку позитивізму. Постпозитивізм (М.Бунге, Д.Армстронт, У.Солларс, К.Поппер, Т.Кун, І.Лакатос, П.Фейєрабевд, С.Тулмін та ін.).

3.8. Екзистенціалізм

Зародження екзистенціалізму. Екзистенціалізм С.К'єркегора як заперечення зведення людини до часткового моменту абсолютної ідеї. Людина як духовна істота, здатна до вибору і самовизначення. Проблема екзистенціальної Істини. Екзистенціалізм М.Хайдеггера, Ж.-П.Сартра, А.Камю, К.Ясперса. Головна антропологічна проблема екзистенціалізму. Людина в загальній структурі буття. Сенс існування. Трансценденція. Проблема свободи. Екзистенція і комунікація. Російськомовний екзистенціалізм. Екзистенціальні тенденції Київської філософської школи (Л.Шестов, М.Бердяєв та ін.). Проблема синтезу екзистенціалізму з марксистською філософією.

3.9. Феноменологія та герменевтика

Ф.Брентано (1838-1917), К. Штемпф: можливість опису спонтанно-змістовного життя свідомості як передумова феноменології. Е. Гуссерль (1859-1938): критика підстав традиційної ідеалізації (психологізму та історицизму). Іntenціональність як принцип взаємозв'язку. Рух до предметів як відтворення безпосередньо смислового поля значень між свідомістю і предметами. Метод феноменологічної редукції. Ідея саморозкриття феномена. Поняття «горизонта значень». Головні напрямки розвитку феноменології (Р. Інгарден, А. Шютц, М. Шелер, Л. Ландгребе, М. Мерло-Понті). Поняття герменевтичного досвіду. Х.-Г. Гадамер про специфіку істини в науках про дух. П. Рікер про конфліктність герменевтичних практик.

3.10. Філософія марксизму

Передумови становлення марксизму та його філософії. Проблема відчуження людини, її

пригноблення, і свободи, ідея самозвільнення індивідів. Соціально-практична орієнтація марксистської філософії. Нова концепція соціального буття, Категорія практики. Ідея принципової відмінності буття та свідомості. Два типи суспільних відносин. Поняття ідеології та перетвореної форми свідомості. Суспільний поступ як природно-історичний процес, його закони та суб'єкт. Походження людини. Матеріалістичне розуміння історії. Революційність практики як засобу досягнення комуністичного ідеалу. Концепція матеріалістичної діалектики, її зміст. Роль Г.В.Плеханова і російських марксистів у пропаганді марксистської філософії. Бачення філософії марксизму В.І.Леніним. діалектична методологія пізнання. Вплив марксистської філософії на інші філософські доктрини. Сучасна марксистська філософія про людину, її сутність та буття. Марксизм і Франкфуртська школа.

3.11. Структуралізм. Постструктуралізм. Постмодернізм

Ж.Ф.Ліотар. Постмодернізм як відмова від канонів філософського академізму; обґрунтування права на вільний вибір способу філософування (джерело вибору – саморефлексія). Вичерпаність традиційної онтології; усунення від установки на перетворення світу. Антисистематичність. Метод метанаративів (Ж.Ф.Ліотар); метод «археології» (М.Фуко (н.1926)). Еволюція постмодерністських ідей Ж. Лакан, Ж. Дерріда, П. Слотердайк, Ж.Дельоз, Ф.Гваттарі.

3.12. Докласична та класична доби української філософії

Передфілософські уявлення давніх слов'ян. Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі. Поняття філософії у киево-руській культурі. Гносеологічна проблематика у пам'ятках Київської Русі. Загальні особливості філософської культури Київської Русі. Передренесансні ідеї в філософській культурі України кінця XV початку XVI ст. Ідеї неоплатонізму, «Ареопагітики» та ісихазм в українській культурі. Гурток київських книжників. Внесок українських інтелектуалів у розвиток гуманістичних ідей (Ю. Дрогобич, М. Русин, Ст. Оріховський та ін.). Філософські ідеї діячів Острозького культурно-освітнього центру. Полемісти. Філософські погляди І. Вишенського. Філософія у братських школах. Своєрідність філософії доби українського бароко. Києво-Могилянська академія перший в Україні центр професійної філософії. Розуміння філософії професорами КМА. Етапи життєвого і творчого шляху Г. Сковороди. Особливості стилю мислення. Вихідні принципи філософської позиції Г. Сковороди. Вчення проди природи і три святи. Концепція сродної праць і нерівної рівності. Принцип самопізнання. Філософія серця. Розуміння щастя. загальна характеристика стану філософської культури України кінця XVIII — XIX ст. Загальна характеристика Київської релігійно- філософської школи. Поширення ідей філософії і Канта. І Сковорцов. Ідеї Шеллінга в київській школі. П. Авсенев, Й. Михневич. Філософія Гегеля та вплив її на творчість представників школи. О. Новицький, С. Гогоцький. П. Юркевич найзначніший представник київської школи. Київський та московський періоди творчості П. Юркевича. Основні ідеї філософії П. Юркевича: дух і свідомість; вчення про ідею; аналіз процесу пізнання; філософія серця.

3.13. Професійна філософія в Україні XIX – початку XX ст.

Феномен академічної філософії, її духовний та університетський напрямки. Духовно-академічна філософія XIX століття: традиції та новації. Університетська філософія в Києві сер. XIX – початку XX ст.

3.14. Українська філософія у XX ст.

Українська філософія в умовах радянського тоталітаризму. Наукова діяльність українських вчених у Всеукраїнській Академії Наук. Нищення старої наукової інтелігенції радянською владою. М. Скрипник як ідеолог українізації. «Азіатський ренесанс» М. Хвильового. Філософія діалектичного та історичного матеріалізму – панівна ідеологічна доктрина в радянській Україні. Філософська дискусія к.20-поч. 30-х рр. Основні напрями творчої діяльності українських філософів в умовах ідеологічної цензури. Філософське життя Інституту філософії АН УРСР.

Філософія в українській діаспорі. Розвиток філософії національної ідеї у творчості Д. Донцова, В. Липинського, І. Лисяка-Рудницького. Дослідження історії української філософії

та культури в діаспорі (Дм. Чижевський, І. Мірчук, В. Олексюк, М. Шлемкевич, Є. Маланчук).

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

Факультет філософської освіти і науки

Ступень/ ОКР: магістр

Галузь знань: 03 – Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 - Філософія

На базі ступеня/ОКР: бакалавр/спеціаліст

Додаткове вступне
випробування

Екзаменаційний білет № 7

1. Неортодоксальні філософські школи Стародавньої Індії.
2. Філософське вчення Арістотеля.
3. Реалізм і номіналізм у середньовічній філософії.
4. Теорія пізнання та етика І. Канта.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова

Протокол № 5 від «06» березня 2018 р.

Голова фахової комісії _____ / _____ /

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

7. Абельяр П. История моих бедствий. / Пьер Абельяр. – М.: Издательство АН СССР, 1959. – 256 с.
8. Августин А. Исповедь / Аврелий Августин / Пер. с лат. М.Е. Сергеенко. Вступит. статья А. А. Столярова. – М.: «Ренессанс», СП ИВО – Сид, 1991. – 488 с.
9. Аквинский Ф. Сумма теологии / Фома Аквинский // Вопросы философии. – 1997. – № 9 – С. 156—162.
10. Алексеев П.В., Панин А.В. Теория познания и диалектика: учеб. пособие для вузов / П.В. Алексеев, А.В. Панин. – М.: Высш. шк., 1991. – 363 с.
11. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій / В.П. Андрущенко, М.І. Михальченко. –К.: Генеза, 1996. – 368 с.
12. Андрущенко В.П. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підручник для вищих навч. закл. / В. П. Андрущенко [и др.]. – 3. вид., випр. та доп. – К. : Генеза, 2006. – 656 с.

13. Андрущенко В.П. Філософія: підруч. / В. П. Андрущенко [та ін.] ; заг. ред. М. І. Горlach [та ін.]. – 2.вид., перероб. та доп. – Х. : Консум, 2000. – 672 с.
14. Антология мировой философии: Античность. – Мн.: Харвест, М.: ООО «Издательство АСТ», 2001. – 960 с.
15. Аристотель. Метафизика / Аристотель / Сочинения в 4-х томах. Т.1. – М.: Мысль, 1976. – С. 63–368.
16. Аристотель. О душе / Аристотель / Пред.В.К. Сержникова, пер. и примеч. П.С. Попова. – М.: ГСЭИ, 1937. – 180 с.
17. Асмус В.Ф. Античная философия. Учебное пособие / Валентин Асмус. – М.: Высшая школа, 1976. – 544 с.
18. Асмус В.Ф. Иммануил Кант / Валентин Асмус. – М.: Высшая школа, 2005. – 439 с.
19. Бакрадзе К.С. Проблемы диалектики в немецком идеализме // К.С. Бакрадзе Избранные философские труды. Т. 1. – Тбилиси: Изд-во Тбилисского университета, 1981. – С. 27–241.
20. Бекон Фр. Новый Органон / Френсис Бэкон // Сочинения: В 2-х тт. Т.2. – М.: Мысль, 1972. – С. 6–296.
21. Богомолов А.С. Античная философия Учебник. 2-е издание / А.С. Богомолов. – М.: Высшая школа, 2006. – 390 с.
22. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник / Іван Бойченко. – К.: КОО, Знання. 2000. – 723 с.
23. Боэций. Утешение философией / Боэций / «Утешение философией» и другие трактаты. – М.: Наука, 1990. – С. 190–290.
24. Быховский Б.Э. Людвиг Фейербах / Б.Э. Быховский. – М.: Мысль, 1967. – 240 с.
25. Валла Л. Об истинном и ложном благе. О свободе воли / Лоренцо Валла. – М.: Наука, 1989. – 476 с.
26. Василий Великий. Беседы на Шестиднев / Василий Великий. – М.: Подворье Свято-Троицкой Сергиевой Лавры, 1999. – 259 с.
27. Великие мыслители Востока – М.: Крон-Пресс, 1999. – 655 с.
28. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посібник / Г.І. Волинка. – К.: Вища освіта, 2005. – 544 с.
29. Волинка Г.І., Гусев В.І., Мозгова Н.Г. та ін. Історія філософії в її зв'язку з освітою: Підручник / За ред. Г.І. Волинки. – К.: Каравелла, 2006. – 479 с.
30. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г.І. Волинка, В.І. Гусев, І.В. Огородник, Ю.О. Федів. – К.: Вища школа, 1999. – 624 с.
31. Гадамер Г.-Г. Герменевтика як філософія практики / Г.-Г. Гадамер // Після філософії: кінець чи трансформація? – К.: Четверта хвиля, 2000. – С. 284–296.
32. Гайденко П.П. Прорыв к трансцендентному: Новая онтология XX века / П.П. Гайденко. – М.: Республика, 1997. – 495 с.
33. Гайденко П.П. Трагедия эстетизма. Опыт характеристики мирозерцания Серена Киркегора / П.П. Гайденко. – М.: Искусство, 1970. – 246 с.
34. Гайденко П.П. Экзистенциализм и проблема культуры: Критика философии Мартина Хайдеггера. / П.П. Гайденко. – М.: Высшая школа, 1963. – 121 с.
35. Галеви Д. Жизнь Фридриха Ницше / Д. Галеви. – Рига: Спридитис, 1991. – 270 с.
36. Гегель Г.В.Ф. Наука логики. В 3-х томах Т.1. / Г.В.Ф Гегель. – М.: Мысль, 1970. – С. 75–136.
37. Гельвеций К. О человеке / Клод-Анри Гельвеций // Сочинения: В 2-х тт. Т.2. – М.: Мысль, 1974. – С. 5–568.
38. Герменевтика: история и современность Под ред. И.С. Нарского. – М.: Мысль, 1985. – 303 с.
39. Гізель І. Твір про вся філософія. Трактат про душу загалом / Інокентій Гізель // Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К.: Вид-во «Україна», 2000. – С. 137–141.

40. Гогоцький С.С. Філософський лексикон / Сильвестр Гогоцький// Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К.: Вид-во «Україна», 2000. – 377 – 380.
41. Головка Б.А. Філософська антропология: Навч. Посібник. / Б.А. Головка. – К.: ІЗМН, 1997. – 240с.
42. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 488 с.
43. Горфункель А.Х. Гуманизм и натурфилософия / А.Х. Горфункель. – М.: Мысль, 1977. – 360 с.
44. Горфункель А.Х. Философия эпохи Возрождения. Учеб.пособие. / А.Х. Горфункель. – М.: Высш. школа, 1980. – 368 с.
45. Гулыга А.В. Кант / А.В. Гулыга. – М.: "Молодая гвардия", 1977. – 304 с.
46. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия / А.В. Гулыга / Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: Рольф, 2001. – 416 с, с илл.
47. Гуменюк Т.К. Жак Деррида и постмодернистское мышление / Т.К. Гуменюк. – К.: Нора-принт, 1999. – 326 с.
48. Гусев В. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст: Курс лекцій. Навчальний посібник для вузів. / В.І. Гусев. – К.: Либідь, 1994. – 251 с.
49. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу XVII-XVIII ст. / В.І. Гусев . – К.: Либідь, 1998 . – 368 с.
50. Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. Книга вторая [пер. с нем. А.В. Михайлова]. – М.: Академический Проект, 2009. – 489 с.
51. Гуссерль Э. Кризис европейского человечества / Э. Гуссерль // Вопросы философии. – 1986. – № 3 – С. 101–116.
52. Гуссерль Э. Феноменология / Э. Гуссерль // Логос, 1991 – №1 – С. 12-21.
53. Данте Алигьери. Божественная комедия / Пер. с ит., вступ. ст. и примеч. А. А. Илюшина. – М.: Б. и., 1995. – 800 с.
54. Декарт Р. Рассуждения о методе / Р. Декарт // Избранные произведения в 2-х тт. Т.1. – М.: Мысль 1989. – Т.1. – С. 250–296.
55. Делез Ж. Логика смысла [Текст] : пер. с фр. / Ж. Делез. - М.: Academia, 1995. – 298 с.
56. Деррида Ж. О грамматологии / Жак Деррида / Пер. с франц. Н. Автономовой. – М.: Ad Marginem, 2000. – 512 с.
57. Деррида Ж. Письмо японскому другу (о деконструкции) / Ж. Деррида // Вопросы философии. – 1992. – №4. – С. 53–57.
58. Дионисий Ареопагит. Сочинения. Толкования Максима Исповедника / Дионисий Ареопагит. – СПб.: Алетейя; Издательство Олега Абышко, 2002. – 854 с.
59. Драгоманов М. Вибране («...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні») / Упорядю та авт. іст.-біогр. нарису Р.С. Мішук; Приміт. Р.С. Мішука, В.С. Шандри. – К.: Либідь, 1991. – 688 с.
60. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу / Михайло Драгоманов / Вибране («...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні») / Упорядю та авт. іст.-біогр. нарису Р.С. Мішук; Приміт. Р.С. Мішука, В.С. Шандри. – К.: Либідь, 1991. – С. 461–558.
61. Дхаммапада. Сборник изречений Будды / Пер. с пали, введение и комм. В. Н. Топорова. – М.: Изд-во Восточной литературы, 1960. – 160 с.
62. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора [пер. З англ. В.Шовкун]. – К.: Основи, 2003. – 503 с.
63. Епікур. Лист до Геродота. Головні думки // Читанка з історії філософії. Філософія стародавнього світу. — К., 1992.
64. Жучков В.А. Немецкая философия раннего Просвещения (конец XVII – первая четверть XVIII в.) / В.А. Жучков. – М.: Наука, 1989. – 206 с.
65. Заиченко Г.А. Джон Локк / Г.А. Заиченко. – М.: Мысль, 1973. – 206 с.

66. Западная философия: итоги тысячелетия / Под ред. А.В. Перцева. – Екатеринбург: Деловая книга; Бишкек: Одиссей, 1997. – 656 с.
67. Зеньковский В.В. Основы христианской философии / В.В. Зеньковский. – М.: Изд-во Канон+, 1997. – 557 с.
68. Зубов В.П. Аристотель / В.П. Зубов. – М.: Изд-во АН СССР, 1963. – 366 с.
69. Из истории культуры средних веков и Возрождения. – М.: Наука, 1976. – 316 с.
70. Ильин И.А. Философия Гегеля как учение о конкретности Бога и человека / И.А. Ильин. – СПб.: Наука 1994. – 504 с.
71. Иринеи Лионский. Против эресей. Книга III / Иринеи Лионский // Ранние Отцы Церкви. Антология. Мужья апостольские и апологеты – Брюссель: Издательство «Жизнь с Богом» 1988. – С. 627–724.
72. История философии и культура / [В. С. Горский и др. ; отв. ред. А. Т. Гордиенко] ; АН УССР, Ин-т философии. – К.: Наук. думка, 1991. – 284 с.
73. История философии: Энциклопедия. – Мн.: Интерпрессервис; Книжный Дом. 2002. – 1376 с.
74. Иустин Философ. Антология I. Антология II / Иустин Философ // Ранние Отцы Церкви. Антология. Мужья апостольские и апологеты – Брюссель: Издательство «Жизнь с Богом», 1988. – С. 271–365.
75. Іларіон Київський. Слово про Закон і Благодать / Іларіон Київський // Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К.: Видавництво «Україна», 2000. – С. 40 – 47.
76. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін. / За ред. В.І.Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
77. Канке В.А. Философия. Исторический и систематический курс. Учебник для вузов / В.А. Канке. – М.: Логос, 2001. – 272 с.
78. Кант И. Критика чистого разума / Иммануил Кант // Сочинения. В 8-ми т. Т. 3. – М.: Чоро, 1994. – С.5–622.
79. Карсавин Л.П. Культура средних веков / Л.П. Карсавин. – К.: Символ –AirLand, 1995. – 200 с.
80. Кассирер Э. Жизнь и учение Канта / Э. Кассирер // Жизнь и учение Канта. – СПб.: Университетская книга, 1997. – 447 с.
81. Кессиди Ф.Х. От мифа к логосу. Становление греческой философии / Ф.Х. Кессиди. – М.: Мысль, 1972. – 312 с.
82. Києво-Печерський Патерик/ Пер. із церковносл. М. Кашуба і Н. Пікулик. – Львів: Свічадо, 2007. –192 с.
83. Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії. — Львів: Львівський університет імені І. Франка, 1993. – 259 с.
84. Кониський Г. Загальна філософія / Георгій Кониський// Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К.: Вид-во «Україна», 2000. – С. 160 – 169.
85. Конфуций. Лунь-юй / Конфуций // Древнекитайская философия. Собрание текстов в 2-х тт. Т.1. – М.: Мысль, 1972. – С. 139–174.
86. Коплстон Ф. История средневековой философии / Пер.с англ. И.Борисовой; Послесловие М.Гарнцева / Ф. Коплстон. – М.: Энигма. 1997. – 512 с.
87. Копнин П.В. Диалектика как логика и теория познания/ П.В. Копнин. – М.: Наука 1973. – 323 с.
88. Кравців Б. Ренесанс і гуманізм на Україні / Б. Кравців // Європейське Відродження та українська література XVI-XVII ст. [Текст]: збірник / АН України. Ін-т літератури ім.Т.Шевченка ; Ред. О. Мишанич. – К.: Наукова думка, 1993. – С.300–319.
89. Кузанский Н. Об ученом незнании / Пер. В.В. Библихина / Николай Кузанский // Сочинения: В 2-х тт. Т.1. – М.: Мысль 1979. – С. 47–184.
90. Кузнецов В.Н. Жан-Поль Сартр и экзистенциализм / В.Н. Кузнецов. – М.: Изд-во московского университета, 1969. – 286 с.

91. Кузнецов В.Н. Немецкая классическая философия второй половины XVIII – начала XIX века / В.Н. Кузнецов / Учеб. пособие для университетов. – М.: Высшая школа, 1989. – 480 с.
92. Кун Т. Структура научных революций / Томас Кун / Пер. с англ. / Сост. В.Ю. Кузнецов. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 605 с.
93. Куцепал С.В. Французька філософія другої половини XX століття: дискурс із префіксом „пост-”: Монографія / С.В. Куцепал. – К.: ПАРАПАН, 2004. – 324 с.
94. Кьеркегор С. Страх и трепет / С. Кьеркегор / Пер. с дат. / Изд. 2-е, дополненное и исправленное. – М.: Культурная революция, 2010. – С.7–122.
95. Лао-цзи. Дао де цзин / Лао-цзи // Древнекитайская философия. Собрание текстов в 2-х тт. Т.1. – М.: Мысль, 1972. – С.114–138.
96. Лейбниц Г. В. Монадология / Пер. с франц. Б.П. Боброва / Г.В.Ф. Лейбниц // Сочинения: В 4-х тт. Т.1. – М.: Мысль, 1982. – С. 413–429.
97. Лекторский В.А. Теория познания / В.А. Лекторский // Философская энциклопедия. В 5-ти тт. Т.1. / Глав. ред. М.Д. Константинов. – М.: «Советская энциклопедия», 1970. – С.216 – 223.
98. Ліницький П. Загальний погляд на філософію / Петро Ліницький // Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К.: Вид-во «Україна», 2000. – С. 372–377.
99. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Софисты. Сократ. Платон / А.Ф. Лосев. – М.: ООО «Издательство АСТ»; Харьков: Фолио, 2000. – 846 с.
100. Лук'янець В. Філософія сучасності. Прорив за обрій метафізики тотожності: Стаття перша / В.С. Лук'янець // Філософська думка. — Київ, 2002. — № 4. — С. 16 – 35.
101. Лук'янець В. Філософія сучасності. Прорив за обрій метафізики тотожності: Стаття друга / В.С. Лук'янець // Філософська думка. — Київ, 2002. — № 5. — С. 26 – 39.
102. Лукьянов А.Е. Становление философии на Востоке (Древний Китай и Индия) / А.Е. Лукьянов / Издание 2-е, исправленное и дополненное. – М.: ИНСАН, РМФК, 1992. – 208 с.
103. Майоров Г.Г. Теоретическая философия Готфрида В.Лейбница / Г.Г. Майоров. – М.: Изд-во Московского университета, 1973. – 264 с.
104. Майоров Г.Г. Формирование средневековой философии / Г.Г. Майоров. – М.: Мысль, 1979. – 432 с.
105. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию / М.К. Мамардашвили. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
106. Марк Аврелій. Наодинці з собою: Роздуми / Марк Аврелій / Пер. з давньогрец. Р. Паранько. – Львів: Літопис, 2007. – 212 с.
107. Карл Маркс и современная философия [Текст] : сб. материалов науч. конф. к 180-летию со дня рождения К.Маркса / отв.ред. Н. И. Лапин; РАН, Институт философии. – М. : [б.и.], 1999. – 380 с.
108. Маслов С. Культурно-національне відродження на Україні в кінці XVI і першій половині XVII століття / С. Маслов // Європейське Відродження та українська література XVI-XVII ст. [Текст:] збірник / АН України. Ін-т літератури ім.Т.Шевченка ; Ред. О. Мишанич. – К.: Наукова думка, 1993. – С.319 – 341.
109. Матвиевская Г.П. Рене Декарт / Г.П. Матвиевская. – М.: Просвещение, 1976. – 112 с.
110. Мир философии: книга для чтения. В 2-х ч. Ч. 1. Исходные философские проблемы, понятия и принципы. – М.: Политиздат, 1991. – 672 с.
111. Мирандола Пико делла. Речь о достоинстве человека / Перевод и вступительная статья Л. Брагиной / Джовани Пико делла Мирандола // Эстетика Ренессанса. Антология: В 2-х тт. Т.1. / Сост. и науч. ред. В. П. Шестаков. – М.: Искусство, 1981. – С. 248 – 341.
112. Мозгова Н.Г. Київська духовна академія, 1819-1920: Філософський спадок / Н.Г. Мозгова. – К.: Книга, 2004. – 320 с.

113. Мозгова Н.Г. Логіко-гносеологічна проблематика в київській духовно-академічній філософії XIX — початку XX ст / Н.Г. Мозгова. — К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. — 170 с.
114. Монтень М де. Опыты. Избранные главы / М. де Монтень / Пер. с фр. / Сост., вступ. ст. Г. Косикова; Примеч. Н. Мавлевич. — М.: Правда, 1991. — 656 с.
115. Мотрошилова Н.В. Путь Гегеля к «Науке логики» / Н.В. Мотрошилова. — М.: Наука, 1984. — 351 с.
116. Нарский И.С. Готфрид Лейбниц / И.С. Нарский. — М.: Мысль, 1972. — 239 с.
117. Нарский И.С. Девид Юм / И.С. Нарский. — М.: Мысль, 1973. — 180 с.
118. Нарский И.С. Западноевропейская философия XIX века / И.С. Нарский.— М.: Высшая школа, 1976. — 584 с.
119. Нарский И.С. Западноевропейская философия XVII. Учебное пособие / И.С. Нарский. — М.: Высшая школа, 1974. — 379 с.
120. Нарский И.С. Западноевропейская философия XVIII в. Учебное пособие / И.С. Нарский. — М.: Высшая школа, 1973. — 302 с.
121. Нарский И.С. Современные проблемы теории познания / И.С. Нарский.. — М.: Знание, 1989. — 62с.
122. Несторенко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.Г.Несторенко. — К.: Абрис, 1995. — 336 с.
123. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого / Ф. Ніцше. — К.: Основи, 1993. — 415 с.
124. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах / І.В. Огородник, М.Ю. Русин. — К.: Либідь, 1997. — 328 с.
125. Огороков В.Б. — Метафізика епохи трансцендентального мислення: специфіка, сутність і тенденції розвитку, монографія / В.Б. Огороков. — Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2000. — 264 с.
126. Ориген. О началах. Против Цельса / Ориген. — СПб.: Библиополис, 2008. — 792 с.
127. Ортега-и-Гасет Х. Что такое философия? / Хосе Ортега-и-Гасет. — М.: Наука, 1991. — 408 с.
128. Паскаль Б. Мысли / Блез Паскаль / Пер. с фр., вступ. статья, коммент. Ю. А. Гинзбург. — М.: Изд-во имени Сабашниковых, 1995. — 480 с.
129. Петрушенко В. Епістемологія як філософська теорія пізнання / В. Петрушенко. — Львів: Вид-во держ. ун-ту «Львівська політехніка», 2000. — 296 с.
130. Платон. Бенкет / Платон / Пер. з давньогрец. У. Головач // ДУХ І ЛІТЕРА. — 2002 — № 9/10 — С. 369 — 418.
131. Платон. Государство / Платон / Собрание сочинений в 4 т. Т.3 /Пер. с древнегреч.; Общ. ред. А. Ф. Лосева, В. Ф. Асмуса, А. А. Тахо-Годи; Авт. вступ. ст. и ст. в примеч. А. Ф. Лосев; Примеч. А. А. Тахо-Годи. — М.: Мысль, 1994. — С. 79–420.
132. Платон. Діалоги / Платон. — К.: Основи, 1995. — 394 с.
133. Плотин. Эннеады / Плотин / Пер. с древнегреч., латин. и др. — К.: «УЦИММ-ПРЕСС», 1995. — 395 с.
134. Попович М. Нарис історії культури України / М.В. Попович / Вид. 2-ге, випр. — К.: АртЕк, 2001. — 728 с.
135. Попович М.В. Логіка і наукове пізнання / М.В. Попович. — К.: Наукова думка, 1971. — 155 с.
136. Прокопович Ф. Логіка / Феофан Прокопович // Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. — К.: Вид-во «Україна», 2000. — С. 141–149.
137. Прокопович Ф. Натурфілософія, або фізика / Феофан Прокопович // Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. — К.: Вид-во «Україна», 2000. — С. 150 — 159.
138. Рассел Б. История западной философии: В 2-х тт. / Б. Рассел. — М.: Миф, 1993. — 954 с.
139. Рассел Б. Человеческое познание / Б. Рассел. — К.: Ника-центр, 1997. — 560 с.

140. Рикер П. Герменевтика, этика, политика (Московские лекции и интервью) / П. Рикер / Пер. с фр. – М.: Изд. центр «Academia» 1995. – 160 с.
141. Римские стоики: Сенека. Эпитет. Марк Аврелий. – М.: Республика, 1995 – 463 с.
142. Роттердамський Е. Похвала глухості. Домашні бесіди / Еразм Роттердамський / Пер. з латини В. Литвинова, Й. Кобова.– К.: Основи, 1993. – 319 с.
143. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм / Жан-Поль Сартр // Сумерки богов. Ф. Ницше, З. Фрейд, Э. Фромм, А. Камю, Ж.П. Сартр / Сост. и общ. ред. А. А. Яковлева:– М.: Политиздат, 1989. – С. 319 – 344.
144. Свасьян К.А. Освальд Шпенглер и его реквием по Западу / К. А. Свасьян // О.Шпенглер. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. 1. Гештальт и действительность. – М.: Мысль 1993. – С. 5–122.
145. Сенека Луцій Анней. Моральні листи до Луцілія / Сенека Луцій Аней; [пер. А. Содомора]. – [3. вид]. – К.: Основи, 2005. – 604 с.
146. Сковорода Г. С. Діалог. Назва його — потоп зміний / Григорій Сковорода / Твори у двох томах. Т.2. – 2-ге вид., виправ. – К.: Обереги, 2005. -140 – 178.
147. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: від Декарта до Вітгенштайна / Р. Стратон / Переклад з англійської О. Коваленко. – К.: Основи, 1998. – 331 с.
148. Современная западная философия: Словарь / Изд. 2-е, переработанное и дополненное. – М.: Тон – Остожье, 1998. – 544 с.
149. Современный философский словарь / Под ред. д-ра филос. наук, проф. В.Е. Кемерова. – М. – Бишкек – Екатеринбург: Одиссей, 1996. – 608 с.
150. Соколов В.В. Очерки философии эпохи Возрождения / В.В. Соколов. – М.: Высшая школа 1962. – 168 с.
151. Соколов В.В. Спиноза / В.В. Соколов. – М.: Мысль, 1973. – 224 с.
152. Соколов В.В. Средневековая философия: Учеб. пособие для филос. фак. и отделений ун-тов / В.В. Соколов. – М.: Высш. школа, 1979. – 448 с, ил.
153. Спиноза Б. Этика / Бенедикт Спиноза. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2001. – 336 с.
154. Стрельцов Г.Я. Блез Паскаль / Г.Я. Стрельцов. – М.: Мысль, 1975. – 237 с.
155. Субботин А.Л. Фрэнсис Бекон / А.Л. Субботин. – М.: Мысль, 1974. – 175 с.
156. Сэкст Эмпирик. Три книги пирроновых положений / Сэкст Эмпирик / Сочинения в 2-ух тт. Т. 2. / Общ. ред. А. Ф. Лосева. Пер. с древнегреч. – М.: «Мысль», 1970. – С. 207–380.
157. Татиан. Речь против эллинов / Татиан // Ранние Отцы Церкви. Антология. Мужчины апостольские и апологеты – Брюссель: Издательство «Жизнь с Богом» 1988. – С.370–406.
158. Тертулиан. О плоти Христа / Тертулиан / Избранные сочинения: Пер. с лат. / Общ. ред. и сост. А. А. Столярова. – М.: Издательская группа «Прогресс», «Культура», 1994. – С. 161–187.
159. Трубецкой С.Н. Курс истории древней философии / С.Н. Трубецкой. – М.: Гуманит. изд. центр. ВЛАДОС; Русский Двор, 1997. – 576 с.
160. Философский энциклопедический словарь / Под. ред. Е.Ф. Губского. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 569 с.
161. Фихте И.Г. Основа общего наукоучения / Иоганн Фихте / Сочинения в 2-х тт. Т.1. / Сост. и примеч. В.Волжского. – СПб.: Мифрил 1993. – С. 65–338.
162. Фичино М. Платоновская теология о бессмертии души / Марсилио Фичино // Чаша Гермеса. Гуманистическая мысль эпохи Возрождения и герметическая традиция. – М.: Юристъ, 1996. – С. 176–211.
163. Філософія: Навч. посібник / Бичко І.В. та ін. Вид. 2-ге. – К.: Либідь, 1994. – 576 с.
164. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч.посібник / В.П.Андрущенко, Г.І.Волинка, Н.Г.Мозгова та ін. За ред. Г.І.Волинки. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.

165. Філософський енциклопедичний словник / За ред. В.І.Шинкарука. – К.: Абрис, 2002. – 744 с.
166. Фромм Э. Искусство любить / Эрих Фромм / Душа человека: Перевод. – М.: Республика, 1992. – С. 109 – 178.
167. Фромм Э. Концепция человека у К.Маркса / Эрих Фромм / Душа человека: Перевод. – М.: Республика, 1992. – С. 375–414.
168. Фуко М. Археология знания / Мишель Фуко / Пер. с фр. М. Б. Раковой, А. Ю. Серебрянниковой; вступ. ст. А. С. Колесникова. – СПб.: ИЦ «Гуманитарная Академия»; Университетская книга, 2004. – 416 с.
169. Хайдеггер М. Мой путь в феноменологию / М. Хайдеггер / Пер. с нем. В. Анашвили при участии В. Молчанова // Логос – 1994. – № 6 – С.28–34.
170. Хайдеггер М. Основные проблемы феноменологии / М. Хайдеггер / Пер. А. Г. Чернякова. – СПб.: Высшая религиозно- философская школа, 2001. – 446 с.
171. Хайдеггер М. Письмо о гуманизме / М. Хайдеггер / Время и бытие: Статьи и выступления: Пер. с нем. – М.: Республика, 1993. – С. 192–220.
172. Хайдеггер М. Феноменология и трансцендентальная философия ценности / М. Хайдеггер. – К.: Издательство “Cartel, 1996. – 367 с.
173. Хайдеггер М. Что такое метафизика? / М. Хайдеггер / Время и бытие: Статьи и выступления: Пер. с нем. – М.: Республика, 1993. – С.16–27.
174. Хилл Т.И. Современные теории познания / Т.И. Хилл. – М.: Прогресс, 1965. – 533 с.
175. Хоментовская А.И. Лоренцо Валла — великий итальянский гуманист / А.И. Хоментовская. – М.; Л.: Наука, 1964. – 145 с.
176. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней философии: Учеб. пособие для филос. фак. и отделений ун-тов. / А.Н. Чанышев. – М.: Высш. школа, 1981. – 374 с.
177. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні / Д. Чижевський. – К.: Вид-во Орій при УКСП Кобза, 1992. – 230 с.
178. Шевченко В.І. Концепція пізнання в українській філософії. Курс лекцій. / В.І. Шевченко. – К.: ІСДО, 1993. – 168 с.
179. Шелер М. Положение человека в Космосе / Макс Шелер / Проблема человека в западной философии – М.: Политздат, 1988. – С. 31 – 90.
180. Шестов Л. Киргегард и экзистенциальная философия / Л. Шестов. – М.: Прогресс – Гнозис, 1992. – 304 с.
181. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. / Освальд Шпенглер [пер. с нем., вступ. ст. и примеч. К.А.Свасьяна]. – М.: Эксмо, 2009. – 800 с.
182. Это человек: Антология. Сборник статей. – М.: Высшая школа, 1995. – 439 с.
183. Юм Д. Трактат о человеческой природе, или попытка применить основанный на опыте метод рассуждения к моральным предметам / Девид Юм / Сочинения в 2 тт. Т.1. / Пер. с англ. С. И. Церетели и др.; Вступ. ст. А. Ф. Грязнова; Примеч. И. С. Нарского. – 2-е изд., дополн. и испр. – М.: Мысль, 1996. – С. 53–656.
184. Юркевич П.Д. Сердце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням Слова Божого / Памфіл Юркевич // Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К.: Вид-во «Україна», 2000. – С. 365–369.
185. Ярошевець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. Підручник / В.І. Ярошевець. – К.: Знання України, 2004 – 214 с.
186. Ярошевець В. І. Людина в системі пізнання / В.І. Ярошевець. – К.: Педагогіка, 1996. – 208 с.
187. Ясперс К. Ницше и христианство / К.Ясперс. – М.: Моск. филос. фонд; «Медиум», 1994. – 115 с.
188. Ясперс К. Философская вера / Карл Ясперс / Смысл и назначение истории: Пер. с нем. – М.: Политиздат, 1991. – С. 420 – 508.